

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

الرحمن
علیه صاب

www.

www.

www.

www.

Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

نخستین فصل

تمثیلات و تشبیهاتی از اهل بیت علیهم السلام

تذکره سنگ و مکتب

عبادت و الایح آسیاب

انسان و ظرف سفالی

زهدت پوریزادی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نخلستان مثل : تمثیلات و تشبیهاتی از اهل بیت علیهم السلام

نویسنده:

رحمت پوریزدی

ناشر چاپی:

مهترتا

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۹	نخلستان مثل : تمثیلات و تشبیهاتی از اهل بیت علیهم السلام
۹	مشخصات کتاب
۱۰	اشاره
۱۴	فهرست مطالب
۱۸	دیباچه
۲۰	تمثیلات و تشبیهات از اهل بیت (علیهم السلام)
۲۰	اشاره
۲۲	دانشمند و درخت نخل
۲۳	مؤمن و نخل
۲۳	شیعیان و زنبور عسل
۲۴	مردی که دو زن دارد
۲۴	استغفار و برگ درخت
۲۵	دین و درخت
۲۶	دنیا و مار زیبا
۲۶	دنیا و لباس پاره رسول خدا (صلی الله علیه و آله): مَثَلُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ كَمَثَلِ ثَوْبٍ شَقَّ مِنْ أَوَّلِهِ إِلَى آخِرِهِ فَتَعَلَّقَ بِحَيْطٍ مِنْهَا فَمَا لَبِثَ ذَالِكَ الْحَيْطُ أَنْ يَنْقَطِعَ؛
۲۷	مؤمن و دو دست
۲۷	فرزند ناخلف و انگشت زائد
۲۷	حریص و کرم ابریشم
۲۸	بنی آدم اعضای یکدیگر
۲۹	دانشمند و چراغ
۳۱	دعا و تیرانداز
۳۱	کودکی و دانش
۳۲	اهل بیت (علیهم السلام) و کشتی نوح

- ۳۳ ..... دانشمند و گنج
- ۳۳ ..... مؤمن و عطر فروش
- ۳۳ ..... هم نشین و عطار
- ۳۴ ..... دانشمند و سنگ
- ۳۴ ..... دنیا و سایه
- ۳۵ ..... منافق و حنظل
- ۳۵ ..... عقل و چراغ
- ۳۶ ..... تک روی و گرگ
- ۳۶ ..... انفاق و ساقه گندم
- ۳۷ ..... ریا و سنگ صاف
- ۳۸ ..... مردم و معدن
- ۳۸ ..... زنگار قلب
- ۳۹ ..... امر به معروف و قطره دریا
- ۴۰ ..... صدقه و نمک
- ۴۰ ..... تهمت و نمک
- ۴۱ ..... غربال و سخن
- ۴۱ ..... دارو و صابون
- ۴۲ ..... دانشمند و کشتی شکسته
- ۴۲ ..... درخت بدون میوه
- ۴۳ ..... دروغ گو و سراب
- ۴۳ ..... شرور و شمشیر
- ۴۴ ..... قلب و زراعت
- ۴۴ ..... برتری ماه شب چهارده بر ستاره شهبی
- ۴۵ ..... عبادت و شن زار
- ۴۵ ..... تخته سنگ و مگس
- ۴۶ ..... ادب و باران

- ۴۶ ..... هم نشین بد و باد
- ۴۶ ..... هم نشین بد و مسافر دریا
- ۴۷ ..... علم و داروی بی اثر
- ۴۹ ..... زنده در میان مردگان
- ۴۹ ..... قلب نوجوان و زمین خالی
- ۴۹ ..... دنیا و آب شور دریا
- ۵۰ ..... هم نشین و وصله
- ۵۰ ..... مانند آفتاب و ماه
- ۵۱ ..... سخن و شمشیر
- ۵۱ ..... انسان و ظرف سفالی
- ۵۲ ..... دارو و کشنده
- ۵۳ ..... سخن و هیزم در شب
- ۵۳ ..... عبادت و الاغ آسیاب
- ۵۳ ..... مؤمن و آب سرد
- ۵۴ ..... مؤمن و ساختمان
- ۵۴ ..... مؤمن و آینه
- ۵۷ ..... مَثَل‌هایی از پارسیان
- ۵۷ ..... اشاره
- ۵۹ ..... مثل پنجه آفتاب
- ۵۹ ..... مثل آبی که روی آتش بریزند.
- ۵۹ ..... مثل اجل مُعَلَّق
- ۵۹ ..... مثل اینکه پی آتش آمده
- ۶۰ ..... مثل آب و آتش
- ۶۰ ..... مثل جن و بسم الله
- ۶۰ ..... مثل سیبی که از وسط نصف شده
- ۶۰ ..... مثل شیر مادر، پاک و حلال.

- ۶۰ ..... مثل قالی کرمان است؛ هر چه پا بخورد، بهتر می شود.
- ۶۱ ..... مثل کبک سرش را زیر برف کرده!
- ۶۱ ..... مثل کشتی بی لنگر می ماند!
- ۶۱ ..... مثل ماست مختارالسلطنه است، نگاه کنی ماست است؛ بخری دوغ است؛ بخوری آب است.
- ۶۱ ..... مثل مار خوش خط وخال
- ۶۱ ..... مثل شیر و شکر
- ۶۱ ..... مثل مرغ سرکنده
- ۶۲ ..... مثل بازار شام
- ۶۲ ..... مثل بازار مسگرها
- ۶۲ ..... مثل بند تُنبان کوتاه است تا ول کنی در می رود.
- ۶۲ ..... مثل پیاز هفت پوست دارد
- ۶۲ ..... مثل سرکه هفت ساله
- ۶۲ ..... مثل سیب زمینی
- ۶۳ ..... مثل ریگ تَه جوی است.
- ۶۳ ..... مثل سوزن در انباره کاه!
- ۶۳ ..... در مَثَل مناقشه نیست
- ۶۴ ..... کتاب نامه
- ۶۵ ..... درباره مرکز

نخلستان مثل : تمثیلات و تشبیهاتی از اهل بیت علیهم السلام

مشخصات کتاب

سرشناسه: پوریزدی، رحمت، ۱۳۶۵-

عنوان و نام پدیدآور: نخلستان مثل: تمثیلات و تشبیهاتی از اهل بیت / رحمت پوریزدی.

مشخصات نشر: کرمان: مهرتا، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۵۴ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۷۴۳-۹۲-۸

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

موضوع: احادیث -- تمثیل ها

موضوع: Allegories* -- Hadith

موضوع: چهارده معصوم -- احادیث

موضوع: Fourteen Innocents of Shiite -- Hadiths*

موضوع: ضرب المثل های فارسی -- شعر

موضوع: Proverbs, Persian -- Poetry

موضوع: ضرب المثل های فارسی -- شعر

موضوع: Proverbs, Persian -- Poetry

رده بندی کنگره: BP۱۱۲/۸

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۲۱۲

شماره کتابشناسی ملی: ۷۳۵۱۵۹۱

وضعیت رکورد: فیپا

ص: ۱

اشاره

نخلستان مثل: تمثیلات و تشبیهاتی از اهل بیت / رحمت پوریزدی

ص: ۲

«وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ»

این ها مثال هایی است که برای مردم می زنیم، شاید در آن بیندیشید!». (حشر/۲۱)

تقدیم به: سیدالشهدا(علیه السلام) و یاران وفادارش

ص: ۳

بسم الله الرحمن الرحيم

ص: ٤

وه! چه مثال های بجا و پندهای رسایی وجود دارد، اگر در دل های پاک بنشیند و در گوش های شنوا جای گیرد و با اندیشه ای مصمم و عقل های باتدبیر برخورد کند. (۱)

در این دفتر کوچک گلبرگی از تمثیلات و تشبیهات اهل بیت (علیهم السلام) را گردآوری و توضیح داده ایم. به امید آنکه راه تفکر و تعقل برایمان هموار شود و مسیر سبز هدایت و سعادت را به سادگی طی کنیم.

«رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ؛ پروردگارا! از ما بپذیر که تو شنوا و دانایی!». بقره/۱۲۷.

محرم/۱۳۹۹

ryazdi۱۳۹۵@gmail.com

ص: ۹

امام علی (علیه السلام): مَثَلُ الْعَالِمِ مَثَلُ النَّخْلَةِ يُنْتَظَرُ بِهَا مَتَى يَسْقُطُ عَلَيْكَ مِنْهَا شَيْءٌ؛

مثل دانشمند همچون درخت نخلی است که باید به انتظار بنشینی تا چیزی از آن بر تو فروافتد. (۱)

بود هر کار بی استاد دشوار

نخست استاد باید آنگهی کار (۲)

اگر عالم، خود سخنی گوید، پخته تر است از آنچه در جواب سؤال تو گوید، مانند درخت میوه که اگر از آن، میوه خود فرود آید، پخته تر خواهد بود و اگر تو چینی، خام و پخته درهم است و در راه تحصیل علم و دانش باید صبوری نمود و نباید عجولانه استاد خود را عوض کرد.

ص: ۱۳

۱- . الکافی، ج ۱، ص ۳۷.

۲- . دوازده هزار ضرب المثل فارسی، ص ۹۹۰.

مؤمن و نخل

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): مَثَلُ الْمُؤْمِنِ مَثَلُ النَّخْلِ، مَا أَخَذَتْ مِنْهَا مِنْ شَيْءٍ نَفَعَكَ؛ انسان با ایمان همانند درخت نخل است که هر چیزی از آن برگیری مفید و سودمند است. (۱)

شبهات های شگفت انگیز نخل با انسان.

نخل در ۱۶ سالگی بالغ می شود و ثمر می دهد.

واحد شمارش نخل «نفر» است.

اصطلاح «کشتن»، برای قطع درخت نخل به کار می رود. برای قطع درخت نخل حتماً باید «سر» آن را قطع کنند.

اگر چوب درخت نخل را بسوزانیم «زغال» ندارد.

اگر زیر آب رود «خفه» می شود.

درختی عاشق است. نخل ها عاشق یکدیگر می شود.

شیعیان و زنبور عسل

امام علی (علیه السلام): إِنَّمَا مَثَلُ شَيْعَتِنَا مَثَلُ النَّحْلِ فِي الطَّيْرِ لَيْسَ شَيْءٌ مِنَ الطَّيْرِ إِلَّا وَهُوَ يَسْتَضِعُ بِهَا وَ لَوْ أَنَّ الطَّيْرَ تَعَلَّمَ مَا فِي أَجْوَافِهَا مِنَ الْبَرَكَهِ لَمْ تَفْعَلْ بِهَا ذَلِكَ؛

مثل شیعیان ما همچون زنبور عسل در میان پرندگان است، هیچ پرنده ای نیست مگر آن که او را حقیر می شمارد؛ اما اگر پرندگان می دانستند که چه برکاتی در شکم او نهفته است با او چنین رفتار نمی کردند. (۲)

ص: ۱۴

۱- نهج الفصاحه، ح ۲۷۲۷.

۲- بحار الأنوار، ج ۶۵، ص ۷۵.

عظمت و بزرگی چیزی به قد و قامت و شکل ظاهری نیست. بلکه به سود و منفعت رساندن آن است.

مردی که دو زن دارد

امام علی (علیه السلام): إِنَّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ كَرَجُلٍ لَهُ امْرَأَتَانِ إِذَا أَرْضَى إِحْدَاهُمَا أَسَخَطَ الْأُخْرَى؛

مثل دنیا و آخرت مثل مردی است که دو زن دارد زمانی که یکی را راضی کند دیگری خشمگین می شود. (۱)

نمی توانیم هم دنیا را و هم آخرت را بخواهیم. ولیکن می توانیم دنیا را برای آخرت بخواهیم و دنیا را وسیله و پلی قرار دهیم برای رسیدن به آخرت. نمی توانیم این ثروت اندک دنیا را با خود به آخرت حمل کنیم ولیکن می توانیم چندین برابر آن را به آخرت از پیش بفرستیم به شرطی که با آن دلی را به دست آورده، گرسنه ای را سیر کرده، برهنه ای را پوشانده، دل شکسته ایرا امیدوار و شاد کرده، مدرسه ای را آباد کرده... پس سفره محبت، مهربانی و بخشندگی را در دنیا پهن کنیم تا در آخرت مهمان بی کران لطف خدای مهربان باشیم.

استغفار و برگ درخت

امام رضا (علیه السلام): مَثَلُ الِاسْتِغْفَارِ مَثَلُ وَرَقٍ عَلَى شَجَرَةٍ تَحَرَّكَ فَيَتَنَاثَرُ؛

مثل استغفار (و توبه به درگاه خداوند) همچون برگ روی درخت است که چون درخت تکانی می خورد برگ ها می ریزند و پراکنده می شوند. (۲)

ص: ۱۵

۱- . تصنیف غررالحکم و درر الکلم، ح ۲۴۷۳.

۲- . الکافی، ج ۲، ص ۵۴.

استغفار و توبه باعث ریزش گناهان می شود؛ و ناگفته پیداست که استغفار چهار مرحله دارد: قلب، زبان، عمل، عدم بازگشت به گناه.

قلوب دیگر نمی خواهد گناه کند؛ زبانم به ذکر استغفار و یاد خدا آشنا می شود؛ عملم حق الناس را جبران می کند و دیگر به جاده لرزان گناه بر نمی گردد.

این درگه ما درگه نومیدی نیست

صدبار اگر توبه شکستی باز آ(۱)

دین و درخت

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): **إِنَّ مَثَلَ هَذَا الدِّينِ كَمَثَلِ شَجَرَةٍ ثَابِتَةٍ (۲) الْإِيمَانُ أَصْلُهَا وَ الصَّلَاةُ عُرْوَتُهَا وَ الزَّكَاةُ مَأْوَاهَا وَ الصَّوْمُ سَعْفُهَا وَ حُسْنُ الْخُلُقِ وَرَقُّهَا وَ الْكُفُّ عَنِ الْمَحَارِمِ ثَمَرُهَا فَلَا تَكْمُلُ شَجَرَةٌ إِلَّا بِالثَّمَرِ كَذَلِكَ الْإِيمَانُ لَا يَكْمُلُ إِلَّا بِالْكَفِّ عَنِ الْمَحَارِمِ؛** مثل این دین همچون مثل درخت ثابت بوده که ایمان پایه آن و نماز ریشه هایش و زکات آبش و روزه شاخه هایش و حُسن خلق برگ های آن و خودداری از محارم میوه اش می باشد و همان طوری که درخت کامل نمی شود مگر با میوه همان طور ایمان کامل نمی گردد مگر با نگهداری از محارم. (۳)

انسان بی ایمان و بی عمل همانند درخت خشک و بی ثمره است. انسان باایمان و با عمل همانند درختان سرسبز همیشه پرطراوت و پرثمر است و همواره در حال رشد و شکوفایی است.

ص: ۱۶

۱- . ابوالخیر.

۲- . در برخی نسخه ها «ثابته» به معنی رشد، نمو و پرورش است.

۳- . علل الشرایع، ج ۱، ص ۲۴۹.

امام کاظم (علیه السلام): **إِنَّ مَثَلَ الدُّنْيَا مَثَلُ الْحَيَّةِ مَسُّهَا لَيْتٌ وَ فِي جَوْفِهَا السَّمُّ الْقَاتِلُ يَحْدِرُهَا الرَّجَالُ ذُوو العُقُولِ وَ يَهْوِي إِلَيْهَا الصَّبِيَانُ بِأَيْدِيهِمْ؛**

مثل دنیا همچون مار است که ظاهر آن و تماس با آن نرم است ولی درون آن زهر کشنده است. مردان عاقل از آن حذر می کنند ولی بچه ها به سوی آن دست دراز می کنند. (۱)

دنیا ظاهری زیبا و فریبنده و باطنی خطرناک دارد و کسانی را به خود جذب و شیفته می کند که همچون کودکان بی توجه و ناآگاه از عواقب کارند.

دنیا همه هیچ و کار دنیا همه هیچ

ای هیچ! ز بهر هیچ در هیچ میچ (۲)

دنیا و لباس پاره رسول خدا (صلی الله علیه و آله): مَثَلُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ كَمَثَلِ ثَوْبٍ شُقَّ مِنْ أَوَّلِهِ إِلَى آخِرِهِ فَتَعَلَّقَ بِخَيْطِ مِنْهَا فَمَا لَبَتْ ذَلِكَ الْخَيْطُ أَنْ يَنْقَطِعَ؛

مثل دنیا نسبت به آخرت، همانند لباسی است که از اول تا آخرش پاره شده و به نخ آویزان شده و چیزی نمانده که آن نخ نیز قطع شود. (۳)

دنیا اعتباری ندارد و قابل اعتماد نیست خطرات چنان انسان را احاطه کرده است که از فردای خود بی خبر است پس دل بستن به آن و غفلت از مرگ و زندگی پس از مرگ عاقلانه نیست.

ص: ۱۷

۱- . تَحْفُ العُقُولِ، ص ۳۹۶.

۲- . جامی.

۳- . كُنز العَمَال، ح ۶۳۰۱.

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): **مَثَلُ الْمُؤْمِنِ وَ أَخِيهِ كَمَثَلِ الْكَفِينِ يَنْقِي أَحَدَهُمَا الْآخَرِي**؛

مثل مؤمن و برادرش مثل دو دست است که یکی دیگری را می شوید و پاک می کند. (۱)

هر انسان مؤمن باید تلاش کند که عیوب و اوصاف ناپسند را از برادر مؤمنش بزدايد و او را پیراسته از آلودگی ها کند؛ و دوستان حقیقی عیب های یکدیگر را پاک می کنند

فرزند ناخلف و انگشت زائد

منسوب به امام علی (علیه السلام): **الْوَلَدُ الْعَاقِ كَالْإِصْبِعِ الزَّائِدِ إِنْ تَرَكْتَ شَأْنَتَ وَ إِنْ قَطَعْتَ أَلْمَتَ**؛

فرزند نافرمان همانند انگشت زیادی است که اگر آن را وانهی عیب است و اگر بریده شود سبب درد می شود. (۲)

انسان اگر فرزند ناشایست خود را از خود دور کند مایه غم و غصه است و اگر به حال خودش رها کند مایه آبروریزی و خجالت است.

زنان باردار ای مرد هشیار اگر وقت ولادت مار زایند

از آن بهتر به نزدیک خردمند

که فرزندان ناهموار زایند (۳)

حریص و کرم ابریشم

امام باقر (علیه السلام): **مَثَلُ الْحَرِيصِ عَلَى الدُّنْيَا كَمَثَلِ دُودِهِ الْقَزِّ كَلَّمَا ازْدَادَتْ عَلَى نَفْسِهَا لَفًّا كَانَ أَبْعَدَ لَهَا مِنَ الْخُرُوجِ حَتَّى تَمُوتَ عَمًّا**؛

ص: ۱۸

۱- . نهج الفصاحه، ح ۲۷۲۴.

۲- . شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ح ۴۲۷.

۳- . سعدی.

حریص بر دنیا همچون کرم ابریشم است که هر چه بیشتر بر اطراف خود تار می تند او را از بیرون آمدن بازمی دارد تا این که از غصه بمیرد. (۱)

طمع را سه حرف بی نُقْط ایجاد کردند

نُقْط را شرم می آید که برگردد طمع گردد (۲)

برخی بنی بشر حریص گمان می کنند که تمام گره های دنیا با دندان تیز حرص به مال باز می شود. حال آنکه سخت در گِل مانده اند؛ چرا که هر چه بیشتر به دنبال آن باشند گره های زندگی بیشتر و محکم تر می گردد و در این باتلاق بی پایان فرو می رود. پایانی برای این حریص نیست جز مرگ و تنهایی قبر.

بنی آدم اعضای یکدیگر

امام باقر (علیه السلام): الْمُؤْمِنُونَ فِي تَبَارِهِمْ وَ تَرَاحِمِهِمْ وَ تَعَاطُفِهِمْ كَمِثْلِ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى تَدَاعَى لَهُ سَائِرُهُ بِالسَّهْرِ وَ الْحُمَى؛

مثل مؤمنین در دوستی و رحمت و عطوفت و ورزیدن به یکدیگر، همانند یک پیکر است هنگامی که عضوی از آن به درد آید سایر اعضا با بیداری و تب با آن هم ناله می شوند. (۳)

بنی آدم اعضای یکدیگر

که در آفرینش ز یک گوهرند

چه عضوی بدرد آورد روزگار

دگر عضوها را نماند قرار (۴)

ص: ۱۹

۱- همان، ج ۲، ص ۱۳۴.

۲- لا ادری.

۳- بحار الانوار، ج ۷۱، ص ۲۳۴.

۴- سعدی.

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): مَثَلُ الَّذِي يَعْلَمُ الْخَيْرَ وَلَا يَعْمَلُ بِهِ مَثَلُ السَّرَاحِ يُضِيءُ لِلنَّاسِ وَ يُحْرِقُ نَفْسَهُ؛

دانشمند بی عمل همانند چراغی است که به دیگران نور می افشاند و خود را می سوزاند. (۱)

علم داری و عمل نه دان که خری

بارِ گوهر بری و کاه خوری (۲) علم به ما روشنایی و توانایی می بخشد و ایمان عشق و امید.

علم ابزار می سازد و ایمان مقصد.

علم سرعت می دهد و ایمان جهت.

علم توانستن است و ایمان خوب خواستن.

علم می نماید که چه هست و ایمان الهام می بخشد که چه باید کرد.

علم انقلاب بیرون است و ایمان انقلاب درون.

علم جهان را جهان آدمی می کند و ایمان روان را روان آدمی می سازد.

علم وجود انسان را به صورت افقی گسترش می دهد و ایمان به شکل عمودی بالا می برد.

علم طبیعت ساز است و ایمان انسان ساز.

علم به انسان نیروی منفصل می دهد و ایمان نیروی متصل.

علم زیبایی عقل است و ایمان زیبایی روح.

علم امنیت بیرونی می دهد و ایمان امنیت درونی.

علم جهان را با انسان سازگار می کند و ایمان انسان را با خودش.

علم ضامن شناخت بهتر تکوین است و ایمان ضامن آگاهی عمیق از تشریح است.

ص: ۲۰

علم از هست ها در قلمرو محسوسات سخن می گوید و ایمان از هست ها در قلمرو کل هستی.

علم از بودها گفتگو می کند و دین از بایدها. (۱)

دعا و تیرانداز

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): مَثَلُ الَّذِي يَدْعُو بِغَيْرِ عَمَلٍ كَمَثَلِ الَّذِي يَزِي مِي بِغَيْرِ قَوْسٍ؛

مثل آن کسی که دعا می کند ولی در راه رسیدن به خواسته اش تلاش نمی کند مثل کسی است که از کمان بدون زه تیراندازی کند. (۲)

انسان های موفق اهل عمل و امید و دعا هستند ولیکن انسان های تنبل و بی اراده تنها دست به دعا دارند و اهل تلاش و همت و پشتکار نیستند. به قول معروف از تو حرکت از خدا برکت.

نیک وردی را تو از بر کرده ای

لیک، سوراخ دعا گم کرده ای (۳)

کودکی و دانش

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): مَثَلُ الَّذِي يَتَعَلَّمُ الْعِلْمَ فِي صِغَرِهِ كَالنَّقْشِ عَلَى الْحَجَرِ وَ مَثَلُ الَّذِي يَتَعَلَّمُ الْعِلْمَ فِي كِبَرِهِ كَالَّذِي يَكْتُبُ عَلَى الْمَاءِ؛

مثل کسی که در کودکی علم فراگیرد، چون نقش بر روی سنگ باشد و کسی که در بزرگی دانش آموزد همچون نوشتن بر آب باشد (۴)

ص: ۲۱

۱- . شهید مطهری، انسان و ایمان، ص ۳۰.

۲- . تحف العقول، ص ۱۱.

۳- . شیخ بهائی.

۴- . منیه المیرید، ص ۲۲۵.

هر کس در سنین پایین تر به تحصیل علم و دانش تلاش کنند این دانش برای او ماندگارتر است. ولکن دانش آموختن در سن بزرگی به سرعت از حافظه پاک می شود و ماندگاری زیادی ندارد.

درخت تو گر بار دانش بگیرد

به زیر آوری چرخ نیلوفری را(۱)

اهل بیت (علیهم السلام) و کشتی نوح

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي كَمَثَلِ سَفِينَةِ نُوحٍ مَنْ رَكِبَهَا نَجَا وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا غَرِقَ؛ مثل اهل بیت من همانند کشتی نوح است، هر کس بر آن سوار شود نجات یابد و هر که تخلف ورزد غرق گردد.(۲)

هر کس همراه اهل بیت (علیهم السلام) باشد نجات یافته است و هر کس از دستورات آن ها سرپیچی کند هلاک می شود. ناگفته پیداست که تنها عشق و علاقه به اهل بیت (علیهم السلام) کافی نیست بلکه این پیوند و علاقه باید در گفتار و رفتار نمایان شود.

در این زمینه امام صادق (علیه السلام) می فرماید: کسی که در زبان و سخن ادعای پیروی از ما را نماید و در عمل، با اعمال و آثار ما مخالفت ورزد از شیعیان ما نیست. شیعه ما کسی است که در زبان و قلب و عمل از ما پیروی کند.(۳)

ص: ۲۲

۱- ناصر خسرو.

۲- کنز العمال، ح ۳۴۱۵۱.

۳- امام صادق (علیه السلام): لَيْسَ مِنْ شِيعَتِنَا مَنْ قَالَ بِلِسَانِهِ وَ خَالَفَنَا فِي أَعْمَالِنَا وَ آثَارِنَا وَ لَكِنْ شِيعَتُنَا مَنْ وَافَقَنَا بِلِسَانِهِ وَ قَلْبِهِ وَ اتَّبَعَ آثَارِنَا وَ عَمِلَ بِأَعْمَالِنَا أَوْلَيْكَ شِيعَتُنَا. وسائل الشیعه، ج ۱۵، ص ۲۴۷.

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): مَثَلُ الَّذِي يَتَعَلَّمُ الْعِلْمَ ثُمَّ لَا يُحَدِّثُ بِهِ كَمَثَلِ الَّذِي يَكْتَنِرُ الْكَنْزَ فَلَا يُنْفِقُ مِنْهُ؛

حکایت کسی که علم آموزد و از آن سخن نکند چون کسی است که گنجی نهد و از آن خرج نکند. (۱)

زکات دانش نشر آن است و اگر فردی دانش را آموخت و آن را آموزش و نشر نداد مانند کسی که گنجی را پنهان کرده و از آن بهره نمی برد.

عالم آن کس بود که بد نکند

نه بگوید به خلق و خود نکند (۲)

مؤمن و عطر فروش

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ الْعَطَّارِ إِنْ جَالَسْتَهُ نَفَعَكَ وَإِنْ مَشَيْتَهُ نَفَعَكَ وَإِنْ شَارَكْتَهُ نَفَعَكَ؛

حکایت مؤمن چون عطر فروش است اگر با او نشینی سودت دهد اگر با او همراه شوی سودت دهد و اگر با او مشارکت کنی سودت دهد. (۳)

رفاقت و دوستی با چنین دوستانی است که آدمی را به نوک قله موفقیت و سعادت می رساند. چراکه تمام وجودش خیر و برکت است.

هم نشین و عطار

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ مَثَلُ الدَّارِيِّ إِنْ لَمْ يَجِدْكَ مِنْ عِطْرِهِ عَلَّقَكَ مِنْ رِيحِهِ؛

ص: ۲۳

۱- نهج الفصاحه، ح ۲۷۲۳.

۲- سعدی.

۳- همان، ح ۲۷۲۶.

حکایت هم نشین خوب مثل عطار است که اگر از عطر خویش به تو ندهد بوی خوش آن در تو آویزد. (۱)

چه بخواهی یا نخواهی کمال هم نشین در تو اثر می گذارد. هرچند او چیزی نگوید و لکن عمل و رفتار او را می بینی و می آموزی.

دانشمند و سنگ

حضرت عیسی (علیه السلام): مَثَلُ عُلَمَاءِ السُّوءِ مَثَلُ صَخْرَةٍ وَقَعَتْ عَلَى فَمِ النَّهْرِ لَا هِيَ تَشْرَبُ الْمَاءَ وَلَا هِيَ تَتْرُكُ الْمَاءَ يَخْلُصُ إِلَى الزَّرْعِ؛

مثال دانشمندان ناشایسته مثل سنگ بزرگی است که بردهانه رود قرار می گیرد که نه خود آب می آشامد و نه مجال می دهد تا آب به کشتزار برسد. (۲)

شایسته است به خود نگاه کنیم تا بر اثر غفلت تبدیل به چنین سنگ و حشتناکی نشویم. چراکه هم خویش را از راه و رسم صحیح زندگی محروم می کنیم و هم دیگران را از زندگی و حیات حقیقی بی بهره می کنیم.

دنیا و سایه

امام علی (علیه السلام): مَثَلُ الدُّنْيَا كَظِلِّكَ إِنْ وَقَفْتَ وَقَفَ وَإِنْ طَلَبْتَهُ بَعُدَ؛

مثال دنیا مانند سایه توست، اگر بایستی می ایستد و اگر دنبالش کنی دور می شود. (۳)

ص: ۲۴

۱- نهج الفصاحه، ح ۲۷۱۰.

۲- مجموعه ورام، ج ۱، ص ۸۴.

۳- عیون الحکم و المواعظ، ح ۹۰۲۰.

انسان هر چه دنبال خواسته های دنیایی خود برود اولاً: تمام شدنی نیست و ثانیاً: به تمام آن ها نمی رسد و ثالثاً: رسیدن به آن ها سخت تر می شود و آن ها از او دورتر می شوند.

منافق و حنظل

امام علی (علیه السلام): مَثَلُ الْمُنَافِقِ كَالْحَنْظَلِ الْخَضِرِهِ أَوْ رَأَقِهَا الْمُرِّ مَذَاقُهَا؛

مثل منافق مانند میوه حنظل است که برگ های آن سبز است و طعمش تلخ (۱).

منافق ظاهرش به گونه ای و باطنش به گونه دیگر است مانند هندوانه ابوجهل است؛ که ظاهرش سبز ولی مزه اش تلخ است.

ای بسا ریش سفید و دل چو قیر

ای بسا ریش سیاه و دل مُنیر (۲)

عقل و چراغ

امام علی (علیه السلام): مَثَلُ الْعَقْلِ فِي الْقَلْبِ كَمَثَلِ السَّرَاجِ فِي وَسْطِ الْبَيْتِ؛

مثل عقل و خرد در قلب همانند چراغ در میان خانه است (۳).

چراغ در وسط خانه همه جای خانه را روشن می کند ولی اگر در گوشه ای از خانه باشد بعضی از قسمت های آن را کاملاً روشن نمی کند. استفاده از عقل در هر مسئله موجب می شود که انسان همه جوانب و اطراف آن مسئله را به طور روشن مورد بررسی قرار دهد.

ص: ۲۵

۱- تصنیف غررالحکم و درر الکلم، ح ۱۰۴۸۱.

۲- مولوی.

۳- بحار الأنوار، ج ۱، ص ۹۹.

تک روی و گرگ

امام علی (علیه السلام): إِيَّاكُمْ وَ الْفُرْقَةَ فَإِنَّ الشَّاذَّ عَنِ أَهْلِ الْحَقِّ لِلشَّيْطَانِ كَمَا أَنَّ الشَّاذَّ مِنَ الْغَنَمِ لِلذَّبِّ؛ حذر می‌دهم شمارا از جدا شدن (و تک روی)، پس همانا شخص جدا شده از اهل حق نصیب شیطان است همچنان که گوسفند جدا شده (از گله) نصیب گرگ می‌شود. (۱)

اجتماع مؤمنان زمینه ساز همفکری و همدلی آنان و قوت قلب ایمان آن هاست. مراقبت از یکدیگر و توأسی به خوبی‌ها و ترک بدی‌ها در این اجتماعات شکل می‌گیرد کسی که تک روی کند و خود را از این اجتماع و فوائد آن محروم نماید زمینه نفوذ شیطان در خود را هموار کرده است.

انفاق و ساقه گندم

قرآن کریم: مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أُنْبِتَتْ سَبْعَ سِنَابِلَ فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ مِائَةٌ حَبَّةٌ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ؛

مثل آنان که مالشان را در راه خدا انفاق می‌کنند به مانند دانه ای است که از آن هفت خوشه برآید و در هر خوشه صد دانه باشد و خداوند از این مقدار نیز برای هر که خواهد بیفزاید و خدا را رحمت بی‌منتهاست و (به همه چیز) داناست. (۲)

در دفتر حساب و کتاب الهی، شمارش پاداش انفاق را کسی جز خالق بشر نمی‌داند. اوست که روزی می‌دهد و اوست که دوست دارد به انفاق کننده چنین لطفی کند. اوست که گاهی را کوهی می‌بخشد؛ و دریای رحمت و مهربانی او بی‌پایان و بی‌نهایت است.

ص: ۲۶

۱- غررالحکم، ح ۲۷۴۷.

۲- بقره/۲۶۱.

ریا و سنگ صاف

قرآن کریم: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْطُلُوا صِيَدَكُمْ بِالْمَنْ وَالْمَأْذَى كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِثَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا لَا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ؛

ای کسانی که ایمان آورده اید! بخشش های خود را با منت و آزار، باطل نسازید! همانند کسی که مال خود را برای نشان دادن به مردم، انفاق می کند؛ و به خدا و روز رستاخیز، ایمان نمی آورد؛ (کار او) همچون قطعه سنگی است که بر آن، (قشر نازکی از) خاک باشد؛ (و بذرهایی در آن افشاندن شود؛) و رگبار باران به آن برسد، (و همه خاک ها و بذرها را بشوید،) و آن را صاف (و خالی از خاک و بذر) رها کند. آن ها از کاری که انجام داده اند، چیزی به دست نمی آورند؛ و خداوند، جمعیت کافران را هدایت نمی کند. (۲)

هر کس و هر چیز را در کنار خدا قرار دادن، توهین به مقام الهی است. اگر کسی به شما بگوید: من شما و سنگ را دوست دارم، این توهین به شماست. اگر بگوید: از غذایی که تهیه کرده ام، هم شما بخورید و هم گربه ام می خورد، توهین است.

یک روز تمام مسافران هواپیما را پیاده و باری را که بسته شده بود تخلیه کردند و گفتند: یک موش در هواپیما دیده شده است. پرسیدیم: این همه مسافر و بار به خاطر یک موش باید پیاده شود؟ گفتند: بله زیرا ممکن است این موش یکی از سیم ها را بجود و رابطه خلبان با فرودگاه قطع شود؛

ص: ۲۷

۱- . سعدی.

۲- . بقره/۲۶۴.

و موجب سقوط هواپیما شود. آری موش شرک، سیم اخلاص را می جود و رابطه بنده با خالق را قطع می کند. (۱)

مردم و معدن

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): النَّاسُ مَعَادِنُ كَمَعَادِنِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ؛

انسان ها معادنی هستند مانند معادن طلا و نقره. (۲)

حقیقت انسان، حقیقتی است با ارزش و ناشناخته که باید همچون معدن استخراج شود و تفاوت میان انسان ها مانند تفاوت طلا و نقره است که در عین دوگانگی هر یک ارزشی مخصوص به خود دارند. همه کس به یک خوی و یک خاست نیست

ده انگشت با یکدیگر راست نیست. (۳)

زنگار قلب

رسول خدا (علیه السلام): إِنَّ لِلْقُلُوبِ صَدَأً كَصَدَأِ النُّحَاسِ فَاجْلُوهَا بِالِاسْتِغْفَارِ وَ تَلَاوَةِ الْقُرْآنِ؛

همانا قلب ها زنگار می گیرند؛ همانند زنگار گرفتن آهن؛ پس آن ها را با استغفار و تلاوت قرآن جلا دهید. (۴)

گاهی دلم به رحم نمی آید، گاهی نمی توانم ببخشم و بگذرم، گاهی تنبلم و شاد نیستم، گاهی نمی خواهم خوب باشم... این ها برای اینکه قلب من زنگ زده دیگر صاف نیست تا صدای دل نشین

ص: ۲۸

۱- . تمثیلات، قرائتی، ص ۴۰.

۲- . همان، ج ۵۸، ص ۶۸.

۳- . اسدی.

۴- . بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۱۷۲.

و گوش نوازش را بشنوم. تنها جسم و وسائل خانه و ماشین که نیست نیاز به تمیزی و گردگیری داشته باشد. بلکه روح و جان انسان نیز نیاز به پاکیزگی و تمیز شدن دارد.

امربه معروف و قطره دریا

امام علی (علیه السلام): مَا أَعْمَى الْبُرِّ كُلُّهَا وَالْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عِنْدَ الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ إِلَّا كَنْفُتُهُ فِي بَحْرِ لُجِّي؛ تمام کارهای نیک و جهاد در راه خدا در برابر امر به معروف و نهی از منکر، چونان قطره ای در برابر دریای موج و پهناور است. (۱)

امر به نیکی و نهی از بدی، شامل هر چیز خوب و نیک و هر چیز شر و بد می شود. از مصادیق امر به معروف: ورزش کردن، تغذیه سالم، خوب صحبت کردن، مدارا کردن، اهل گذشت بودن، سلام کردن، نیکی به پدر و مادر، احترام به بزرگ ترها، حجاب و... و هزاران کار نیک دیگر. از مصادیق نهی از منکر: بازداشتن از غیبت، تهمت، سوءظن، بداخلاقی، ربا،... و هر هزار کار بد دیگر.

گاهی گردوغبار روی لباس شما می نشیند و گاهی دوده. غبار با ضربه ی محکمی که بر لباس می زنید برطرف می شود اما اگر همین ضربه را به دوده بزنید، هم دستتان سیاه می شود و هم دوده به لباس فرو می رود، برطرف کردن دوده با فوت است و برطرف غبار با ضربه، پس هر منکری را باید به گونه ای خاص برطرف کرد. (۲)

ص: ۲۹

۱- نهج البلاغه، ح ۳۸۰.

۲- تمثیلات، قرائتی، ص ۳۴.

صدقه و نمک

امام صادق (علیه السلام): إِنَّ صَدَقَةَ النَّهَارِ تَمِثُ الْخَطِيئَةَ كَمَا يَمِثُّ الْمَاءُ الْمِلْحَ وَإِنَّ صَدَقَةَ اللَّيْلِ تُطْفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ جَلَّ جَلَالُهُ؛

همانا صدقه ی روز، گناه را ذوب می کند همچنان که آب، نمک را ذوب می کند و همانا صدقه شب (آتش) غضب پروردگار را فرومی نشاند. (۱)

از مصادیق صدقه: انفاق، لبخند زدن به روی مؤمن، پدر، مادر و همسر است، دل شاد کردن، گره از کار دیگران باز کردن، سلام کردن، سخن نیک گفتن، کمک و یاری به مظلوم و ناتوان، آموزش علم و دانش، پرداخت زکات واجب و...

بنوش و بپوش و ببخش و بده

برای دگر روز، چیزی بنه (۲)

***

زان دو نیم است دانه ی گندم

که یکی خودخوری یکی مردم (۳)

تهمت و نمک

امام صادق (علیه السلام): إِذَا اتَّهَمَ الْمُؤْمِنُ أَخَاهُ انَّمَا الْإِيْمَانُ مِنْ قَلْبِهِ كَمَا يَنْمَأُ الْمِلْحُ فِي الْمَاءِ؛

هرگاه مؤمن به برادر خود تهمت زند، ایمان در قلب او ذوب می شود همانند ذوب شدن نمک در آب. (۴)

ص: ۳۰

۱- . امالی (صدوق)، ص ۳۶۷.

۲- . سعدی.

۳- . مکتبی.

۴- . همان، ج ۲، ص ۳۶۱.

تنها به دست آوردن ایمان، مهم و کافی نیست بلکه مؤمن واقعی کسی است که آن را نگه دارد.

غربال و سخن

امام کاظم (علیه السلام): لَمَا تَكُونُوا كَالْمُنْخَلِ يُخْرِجُ مِنْهُ الدَّقِيقَ الطَّيِّبَ وَ يُمَسِّكُ النُّخَالَهَ كَذَلِكَ أَنْتُمْ تُخْرِجُونَ الْحِكْمَهَ مِنْ أَفْوَاهِكُمْ وَ يَبْقَى الْغُلُّ فِي صُدُورِكُمْ؛

مانند غربال نباشید که آرد خوب را بیرون می دهد و نخاله (سبوس) را نگه می دارد. بدین سان شما نیز از دهانتان حکمت بیرون شود و کینه و ناخالصی در دل هایتان به جا ماند. (۱)

بعضی از انسان ها زبانشان حکمت دارد و دیگران استفاده می کنند و هدایت می شود ولی در دل هایشان از آن حکمت خبری نیست؛ و خودشان به گفتارشان عمل نمی کنند و رذایل اخلاقی را برای دیگران بیان می کنند ولی خودشان به آن مبتلا هستند. دیگران را از کینه بر حذر می دارند و لکن خود در دل، کینه انباشته اند.

بس سر که فتاده زبان است

بایک نقطه، زبان زیان است (۲)***

مَزَن بِي تامل به گفتار دم

نکو گو، اگر دیر گویی چه غم (۳)

دارو و صابون

منسوب به امام علی (علیه السلام): شَرِبُ الدَّوَاءِ لِلْجَسَدِ كَالصَّابُونِ لِلثَّوْبِ يُنْقِيهِ وَ لَكِنْ يُخْلِقُهُ ؛

ص: ۳۱

۱- . تَحْفَ الْعُقُول، ص ۵۱۰.

۲- . ایرج میرزا.

۳- . سعدی.

خوردن دارو در بدن اثر سوء می گذارد همانند صابون در جامه که چرک را می زداید ولی آن را به فرسودگی می کشاند. (۱)

گاهی دارو برای سلامتی بدن نیاز می شود ولیکن مصرف زیادی آن نیز آسیب زا است؛ و ممکن است بر دیگر اعضا تأثیر منفی بگذارد.

دانشمند و کشتی شکسته

امام علی (علیه السلام): زَلَّهَ الْعَالِمِ كَانِكِسَارِ السَّفِينَةِ تَغْرُقُ وَ تُغْرَقُ؛

گمراهی دانشمندان همچون شکستن کشتی است که هم خود غرق می شود و هم باعث غرق دیگران است. (۲)

شایسته است همواره شخص دانشمند با دو بال علم و تقوا پرواز کند. علم بدون عمل و تقوا باعث نابودی خود و دیگران است.

درخت بدون میوه

امام علی (علیه السلام): عَلِمٌ بِلَا عَمَلٍ كَشَجَرٍ بِلَا ثَمَرٍ؛

علم بدون عمل همچون درخت بدون میوه است. (۳)

اگر کسی علم دارد ولی بهره ای از علم خود نمی برد و این علم را جامه ی عمل نمی پوشاند مانند درختی است بدون ثمر؛ زیرا علم به تنهایی نجات بخش نیست بلکه عمل آن انسان را نجات

ص: ۳۲

۱- همان، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ح ۴۲۲.

۲- بحار الأنوار، ج ۲، ص ۵۸.

۳- تصنیف غرر الحکم و درر الکلم، ح ۲۸۱۸.

می دهد. بهترین قوانین اگر اجرا نشود ارزشی ندارد. بهترین نسخه اگر توسط مریض به کار گرفته نشود شفابخش نیست.

دروغ گو و سراب

امام سجاد (علیه السلام): **إِيَّاكَ وَ مُصَاحِبَةَ الْكُذَّابِ فَإِنَّهُ بِمَنْزِلَةِ السَّرَابِ يُقَرَّبُ لَكَ الْبُعِيدَ وَ يُبَاعِدُ لَكَ الْقَرِيبَ؛**

از مصاحبت و هم نشینی با دروغ گو پرهیز چرا که او همچون سراب است که دور را برایت نزدیک و نزدیک را برایت دور جلوه می دهد. (۱)

شخص دروغ گو آن چنان شیرین زبانی و با کلمات بازی می کند که انسان گمان می کند حقیقت را بیان می کند و آن چنان جذاب صحبت می کند که دور را نزدیک و نزدیک را دور جلوه می دهد. همانند سراب که هیچی و پوچی را نشان می دهد.

با ما کج و با خود کج و با خلق خدا کج

آخر قدمی راست بیا، ای همه جا کج (۲)

شور و شمشیر

امام علی (علیه السلام): **إِيَّاكَ وَ مُصَاحِبَةَ الشَّرِيرِ، فَإِنَّهُ كَالسَّيْفِ الْمَسْلُوبِ، يَحْسُنُ مَنْظَرَهُ وَ يَفْجَحُ أَثَرُهُ؛**

از مصاحبت و هم نشینی با انسان شور پرهیز، زیرا او همچون شمشیر برهنه (شمشیری که از غلاف کشیده شده است) است که ظاهرش زیباست ولی نتیجه ای شوم به دنبال دارد. (۳)

ص: ۳۳

۱- . الکافی، ج ۲، ص ۳۷۶.

۲- . امثال و حکم دهخدا، ج ۱، ص ۳۶۹.

۳- . بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۱۹۸.

همیشه نباید نگاه ما به ظاهر اشیاء و افراد محدود شود و چه بسا اموری که ظاهری زیبا دارند ولی در باطن شری را به دنبال دارند. خداوند قرآن کریم می فرماید: «كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ». بقره/۲۱۶.

قلب و زراعت

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): لَا تُمِيتُوا الْقُلُوبَ بِكَثْرَةِ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ فَإِنَّ الْقُلُوبَ تَمُوتُ كَالزُّرُوعِ إِذَا كَثُرَ عَلَيْهَا الْمَاءُ؛

دل ها را با خوردن و نوشیدن زیاد نمیرانید همانا دل ها می میرند همچون زراعتی که آب بر آن زیاد شود. (۱)

نه چندان بخور، کز دهانت بر آید

نه چندان که از ضعف، جانت بر آید (۲)

خدا را شکر که حس سیری را به ما عنایت کردی و معده ای کوچک به بنی بشر دادی و الا معلوم نبود سرنوشت ما چگونه بود. ندارند تن پروران آگهی

که پُر معده باشد ز حکمت تُهی (۳)

برتری ماه شب چهارده بر ستاره سهی

امام علی (علیه السلام): فَضْلُ الْعَاقِلِ عَلَى الْجَاهِلِ كَفَضْلِ الْبَدْرِ عَلَى الشُّهَى؛

برتری شخص خردمند بر شخص بی خرد همچون برتری ماه شب چهارده است بر ستاره سهی. (۴)

ص: ۳۴

۱- . مکارم الاخلاق، ص ۱۵۰.

۲- . سعدی.

۳- . سعدی.

۴- . همان، ح ۲۱۲.

ستاره سُهی یکی از کم نورترین ستاره هاست که در مجموعه ستارگان دُب اکبر واقع شده است.

عبادت و شن زار

رسول (صلی الله علیه و آله): الْعِبَادَةُ مَعَ أَكْلِ الْحَرَامِ كَالْبِنَاءِ عَلَى الرَّمْلِ؛

عبادت همراه با حرام خواری همچون ساختمانی بر زمین شنزار است. (۱)

پایه عبادت، لقمه حلال است. عبادت با لقمه حرام همچون خانه ای که از پای بست ویران است.

تخته سنگ و مگس

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَرَى ذَنْبَهُ كَأَنَّهُ صَخْرَةٌ يَخَافُ أَنْ تَقَعَ عَلَيْهِ وَ إِنَّ الْكَافِرَ يَرَى ذَنْبَهُ كَأَنَّهُ ذُبَابٌ مَرَّ عَلَى أَنْفِهِ؛ همانا مؤمن گناه خود را همچون تخته سنگ بزرگی می بیند که می ترسد به روی او بیفتد و کافر گناه خود را مانند مگسی می بیند که از جلوی بینی اش رد شود. (۲)

یکی از عوامل ارتکاب گناه کوچک شمردن آن است و اما کسی که حقیقت گناه و اثرات بسیار مخرب آن را به خوبی می شناسد از ارتکاب آن دوری می کند.

ص: ۳۵

۱- . بحار الأنوار، ج ۸۱، ص ۲۵۸. ادامه روایت «قيل على الماء؛ به قولی بر روی آب است» ثبت شده است.

۲- . مکارم الاخلاق، ۴۶۰.

ادب و باران

امام علی (علیه السلام): **إِنَّ بَدْوِي الْعُقُولِ مِنَ الْحَاجَةِ إِلَى الْأَدَبِ كَمَا يَظْمَأُ الرَّزْعُ إِلَى الْمَطَرِ؛**

همانا نیاز صاحبان خرد به ادب همچون نیاز زراعت به باران است. (۱)

گاهی زمین کشاورزی از هر لحاظ آماده است امام چون که آب کافی ندارد. محصولاتش به بار نمی نشیند و ثمره ای نمی دهد. همین گونه شایسته است فرد دانا، خودش را به آداب و اخلاق زینت دهد. چراکه ادب به انسان شخصیت و عزت می دهد؛ و بر اساس ادب است که انسان مورد قضاوت قرار می گیرد.

با ادب باش که سرمایه ی خوبان ادب است

فرق ما بین بنی آدم و حیوان ادب است

راحت روح زنان زینت مردان ادب است

آیه آیه همه جا سوره قرآن ادب است (۲)

هم نشین بد و باد

امام علی (علیه السلام): **صُحِبَهُ الْأَشْرَارُ تَكْسِبُ الشَّرَّ كَالرَّيْحِ إِذَا مَرَّتْ بِالتَّنِّ حَمَلَتْ نَتْنًا؛** مصاحبت با بدان بدی بار آورد، همچون باد که اگر بر چیز گندیده بورزد بوی بد با خود آورد. (۳)

دوست و همراهی با انسان های ناشایست، خواه و ناخواه لباس بدی و شرارت به تن ما می پوشاند.

هم نشین بد و مسافر دریا

امام علی (علیه السلام): **مُصَاحِبُ الْأَشْرَارِ كَرَاكِبِ الْبَحْرِ إِنْ سَلِمَ مِنَ الْغَرَقِ لَمْ يَسْلَمْ مِنَ الْفُرْقِ؛**

ص: ۳۶

۱- . تصنیف غررالحکم و درر الکلم، ح ۴۰۶.

۲- . نسیم شمال.

۳- . تصنیف غررالحکم و درر الکلم، ح ۹۸۲۶.

هم نشین بدان همچون مسافر دریاست که اگر از غرق شدن جان به سلامت برد از ترس در امان نباشد. (۱)

هم نشینی با انسان ها شرور این آسیب را داد که هر لحظه ممکن است طومار زندگی آدمی را بیچند و عاقبت به شری را نصیب شخص کنند؛ و اگر از هلاکت نجات یابد. باز هم در امان نیست چرا که آدمی را با دوستانش می شناسند از این رو دائم در معرض تهمت قرار دارد.

علم و داروی بی اثر

امام علی (علیه السلام): عِلْمٌ لَا يَنْفَعُ كَدَوَاءٍ لَا يَنْجِعُ؛

علمی که نفعی نبخشد؛ مانند دارویی است که اثربخش نباشد. (۲)

علم بهتر است یا ثروت؟

در این رابطه امام علی (علیه السلام) چنین می فرماید: علم انسان را حفظ می کند و انسان مال را.

با انفاق از مال کم می شود ولی بر علم افزوده می گردد.

کسی که با مال و ثروت بزرگی یافته، بزرگی اش با زوال مال از بین می رود ولی کسی که از رهگذر علم بزرگی یافته، بزرگی اش هرگز از بین نخواهد رفت. انسان به وسیله علم، کسب طاعت می کند که پس از مرگ ستایش مردم به دنبال دارد.

علم حاکم است و مال محکوم.

علما باقی هستند و مال اندوزان فانی.

ص: ۳۷

۱- همان، ح ۹۸۳۴.

۲- تصنیف غررالحکم و دررالکلم، ح ۱۳۴.

فراوانی مال موجب فساد دین و قساوت قلب هاست و حال آنکه زیاد داشتن علم و عمل، به صلاح دین و وسیله ای است برای رسیدن به بهشت.

علم صاحب خود را محافظت می کند ولی شخص ثروتمند باید از مال خود حفاظت کند.

علم میراث پیامبران است ولی مال میراث قارون و فرعون و شداد است.

صاحب علم به بزرگواری و عظمت یاد می شود ولی صاحب مال با بخیل، پست معروف می شود.

علم ترس و بیم سرقت نیست ولی در مال ترس و بیم سرقت هست.

علم باگذشت زمان همواره تازه است و طراوت دارد ولی مال باگذشت زمان کهنه و فرسوده می شود.

علم از صاحبش جدا نمی شود و با او داخل قبر می شود ولی مال برای دیگران می ماند و او را تنها می گذارد.

علم قلب را نورانی می کند ولی مال قساوت قلب می آورد.

کسی که علم و عمل می اندوزد همواره تواضع او رو به افزایش است. کسی که مال می اندوزد همواره تکبر او رو به افزایش است. کسی که علم می آموزد دوستان او رو به افزایش اند. کسی که مال می اندوزد دشمنان او رو به افزایش اند. (۱)

ص: ۳۸

۱- به نقل از پندها در مقایسه های معنوی تشابه ها و تفاوت ها، محمود اکبری، ص ۱۷۴. انتشارات پیام مهدی. ۱۳۸۶.

زنده در میان مردگان

رسول خدا (علیه السلام): الْعَالَمُ بَيْنَ الْجَهَالِ كَالْحَيِّ بَيْنَ الْأَمْوَاتِ ؛

دانشمند در میان مردم چون زنده در میان مردگان است. (۱)

بُود معلوم هر آزاده و بنده

که نادان مرده و داناست زنده (۲)

حیات حقیقی انسان به دانش است؛ و افرادی که به دنبال تحصیل علم و دانش نیستند در حقیقت مرده به حساب می آیند؛ و مرده نیز هیچ خاصیتی بر او مترتب نیست.

قلب نوجوان و زمین خالی

امام علی (علیه السلام): إِنَّمَا قَلْبُ الْوَجْدِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ مَا أُلْقِيَ فِيهَا مِنْ شَيْءٍ قَبْلَهُ ؛

دل نوجوان همانند زمین خالی است که هر چه در آن افکنده شود آن را می پذیرد. (۳)

نوجوانان برای دریافت مطالب و هدایت آماده ترند مانند زمین خالی و حاصلخیزی که آماده پذیرش هرگونه بذر و نهال است.

دنیا و آب شور دریا

امام کاظم (علیه السلام): مَثَلُ الدُّنْيَا مَثَلُ مَاءِ الْبَحْرِ كُلَّمَا شَرِبَ مِنْهُ الْعَطْشَانُ زَادَ عَطْشًا حَتَّى يَقْتُلَهُ ؛

مثل دنیا همچون آب دریاست، هر چه تشنه ای از آن بیشتر بنوشد تشنه تر می شود تا جایی که او را به هلاکت می رساند. (۴)

ص: ۳۹

۱- . إرشاد القلوب، ج ۱، ص ۱۶۵.

۲- . جامی.

۳- . تُحْفُ الْعُقُولِ، ص ۷۰. در ادامه روایت چنین آمده «فَبَادَرْتُكَ بِالْأَدَبِ قَبْلَ أَنْ يَفْسُوْ قَلْبِكَ وَ يَشْتَغَلَ لُبُّكَ».

۴- . تُحْفُ الْعُقُولِ، ص ۳۹۶.

ثروت و مال و مقام دنیا تمامی ندارد. فرد حریص هر آنچه داشته باشد بازهم در حال دویدن است. تا شاید در آینده در آسایش به سر ببرد غافل از اینکه این دوندگی خط پایان ندارد و آینده نیز بر هیچ کس روشن نیست و چنین شخصی اگر اهل قناعت نباشد به زودی خودش را غرق و به هلاکت می رساند.

هم نشین و وصله

امام علی (علیه السلام): الصَّاحِبُ كَالرُّقْعَةِ فَاتَّخِذْهُ مِثْلًا كَلَا؛

هم نشین مانند وصله است پس همانند آن را انتخاب کن. (۱)

برای وصله لباس باید از پارچه ای استفاده کرد که با جنس و رنگ لباس تناسب داشته باشد و گرنه آن وصله به چشم می آید؛ و موجب ناهماهنگی است باید در انتخاب هم نشین مانند همسر و دوست نیز خصوصیات اخلاقی و رفتاری او را در نظر گرفت و کسی را انتخاب کرد که با انسان سنخیت داشته باشد و گرنه شاهد عدم تفاهم و ناهماهنگی در روابط خواهیم بود.

مانند آفتاب و ماه

أَوْحَى اللَّهُ إِلَى عِيسَى (عليه السلام): أَنْ كُنْ لِلنَّاسِ فِي الْجُلْعِمِ كَالْمَأْرُضِ تَحْتَهُمْ وَفِي السَّخَاءِ كَالْمِيَاءِ الْجَارِي وَفِي الرَّحْمَةِ كَالشَّمْسِ وَالْقَمَرِ فَإِنَّهُمَا يَطْلَعَانِ عَلَى الْبُرِّ وَالْفَاجِرِ؛ خداوند به حضرت عیسی (علیه السلام) وحی فرمود: در بردباری نسبت به مردم، مانند زمین زیر پای آن ها باش و در سخاوت مانند آب روان و در مهربانی مانند آفتاب و ماه باش زیرا این دو بر نیکوکار و بدکار یکسان می تابند. (۲)

ص: ۴۰

۱- همان، ح ۹۷۱۳.

۲- مجموعه ورام، ج ۱، ص ۸۰.

در برخورد خود با مردم و صبوری در مقابل بدرفتاری های مردم مانند افتاده و متواضع و صبور باشیم که همه بر آن پا می کوبند ولی همه را تحمل می کند؛ و در سخاوت مانند آب جاری باشیم که به هر جا بگذرد بدون هیچ چشم داشتی طراوت و زندگی ارزانی می کند؛ و در مهربانی مانند خورشید و ماه باش که مهربانی و لطف خود را از هیچ کس دریغ نمی کنند و به نیکوکار و تبهکار می تابند.

سخن و شمشیر

امام علی (علیه السلام): رَبِّ كَلَامٍ كَالْحُسَامِ؛

بسا سخنی که همانند شمشیر (برنده) است. (۱)

هست تیغِ زبانِ ز تیغِ

ب-تر

کاین خورد بر تن، آن خورد به جگر (۲)

آدمی زاد همواره شمشیری دو لبه به همراه خود دارد. می تواند با سخن و گفتارش آتشی را خاموش کند؛ قهری را به آشتی کشاند؛ جدایی را به وصل برساند؛ غم را به شادی کشاند و می تواند برعکس باشد.

انسان و ظرف سفالی

منسوب به امام علی (علیه السلام): كَمَا تُعْرَفُ أَوَانِي الْفَخَّارِ بِأَمْتِحَانِهَا بِأَصْوَاتِهَا فَيَعْلَمُ الصَّحِيحُ مِنْهَا مِنَ الْمَكْسُورِ كَذَلِكَ يُمْتَحَنُ الْإِنْسَانُ بِمَنْطِقِهِ فَيُعْرَفُ مَا عِنْدَهُ؛

ص: ۴۱

۱- . تصنیف غررالحکم و دررالکلم، ح ۴۰۳۹.

۲- . مکتبی.

همان طور که ظرف های سفالین را با صداهایشان می آزمایند و سالم را از شکسته تشخیص می دهند انسان نیز با سخنش آزموده می شود و آنچه نزد اوست معلوم می گردد. (۱)

معیار عاقل یا نادان بودن انسان، سخنان او است. نه به پُست و مقام و ثروت و ظاهر و خاندان او.

آن کس که بدم گفت، بدی سیرت اوست

و آن کس که مرا گفت نکو خود نیکوست

حال متکلم از کلامش پیداست

از کوزه همان برون تراود که در اوست (۲)

دارو و کشنده

امام علی (علیه السلام): الْكَلَامُ كَالدَّوَاءِ قَلِيلُهُ يَنْفَعُ وَ كَثِيرُهُ قَاتِلٌ؛

سخن چون داروست، اندکش سود می بخشد و بسیارش کشنده است. (۳)

دارو را به اندازه نیاز باید مصرف کرد؛ سخن هم باید به اندازه نیاز باشد.

دارو را باید در وقت مناسب مصرف کرد؛ سخن را نیز باید در موقع و زمان مناسب مطرح نمود.

بعضی داروها تلخ و بعضی شیرین است؛ سخن نیز گاهی تلخ و گاهی شیرین است.

همان گونه که داروی تلخ را در لفاف یا لعاب شیرین قرار می دهند (مانند کپسول)؛ سخن به ظاهر تلخ را (مانند سخن حق)

باید در لفاف مطرح نمود و تا جان شخص پذیرای آن باشد. (۴)

ص: ۴۲

۱- شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ح ۳۶۳.

۲- شیخ بهائی.

۳- همان، ح ۴۰۸۱.

۴- پندها در مقایسه معنوی تشابه ها و تفاوت ها، محمود اکبری، ص ۲۲۰.

سخن و هیزم در شب

امام علی (علیه السلام): لَا تَكُنْ فِيمَا تُورِدُ كَحَاطِبِ لَيْلٍ وَ غُثَاءِ سَيْلٍ؛ در ایراد سخن چون هیزم چین شب و کف و خاشاک روی سیل مباش. (۱)

جمع کنند هیزم در شب در اثر عدم دید کافی ممکن است هر چیز خوب و بدی را جمع نماید و نیز سیل ممکن است هر چیز با ارزش یا بی ارزش را با خود بیاورد و این حدیث توصیه می فرماید که سخنگو باید مراقب باشد و فقط کلام صحیح و مفید بر زبان جاری کند و مانند این دو خوب و بد را در هم نگیرد.

عبادت و الاغ آسیاب

امام علی (علیه السلام): الْمُتَعَبُّدُ عَلَى غَيْرِ فِقْهِ كَحِمَارِ الطَّاحُونِ يَدُورُ وَلَا يَبْرَحُ؛

عبادت کننده بدون دانش چون الاغ آسیاب است که به دور خود می گردد و خلاصی و رهایی ندارد. (۲)

عبادتی انسان را به کمال الهی نزدیک تر می کند که با بصیرت و آگاهی به احکام و ضوابط آن باشد.

مؤمن و آب سرد

امام صادق (علیه السلام): إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَسْكُنُ إِلَى الْمُؤْمِنِ كَمَا يَسْكُنُ الظَّمَانُ إِلَى الْمَاءِ الْبَارِدِ؛

مؤمن در نزد مؤمن آرامش می یابد، همچنان که انسان تشنه با آب سرد آرام می شود. (۳)

ص: ۴۳

۱- همان، ح ۱۰۹۶۹.

۲- الاختصاص، ۲۴۵.

۳- الکافی، ج ۲، ص ۲۴۷.

مؤمن به دلیل ایمان واقعی که به خداوند دارد از یک طمأنینه و آرامش برخوردار است و افرادی که با او در ارتباط هستند. آن آرامش قلبی او در دیگران تأثیر می‌گذارد با سخنان صحیح و عمل درست و روحیه امیدوارکننده‌ای و حتی نورانیت و صفای باطنی که دارد آرامش را در قلب دیگران وارد می‌کند مثل انسان تشنه که وقتی از آب سرد می‌نوشد دلش آرام می‌گیرد. نیز صرف وجود مؤمن باعث برکت و آرامش است.

مؤمن و ساختمان

رسول خدا (صلی الله علیه و آله): **الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهَا بَعْضًا؛**

مؤمن برای مؤمن مانند ساختمان است که قسمتی از آن دیگر را قوت می‌بخشد و نگه می‌دارد. (۱)

مؤمن باید به گونه‌ای باشد که برادر مؤمنش با بودن او امنیت و آرامش بیشتری داشته باشد. همانند ساختمان که اجزای یکدیگر را نگه می‌دارند.

مؤمن و آینه

امام علی (علیه السلام): **الْمُؤْمِنُ مِرْآةُ الْمُؤْمِنِ؛**

فرد مؤمن آینه مؤمن است (۲)

چون که مؤمن آینه‌ی مؤمن بود

روی او ز آلودگی ایمن بود (۳)

از این حدیث و گوهر بار و زیبا ۲۲ نکته ظریف می‌شود آموخت:

ص: ۴۴

۱- . جامع الاخبار (شعیری)، ص ۸۵.

۲- . همان، ص ۱۷۳.

۳- . مولوی.

آینه عیب را می گوید. موبه مو می گوید. با وضوح تمام می گوید نه با کنایه و ابهام. بی صدا می گوید. عیب را بی غرض می بیند و می گوید. خوب و بد را باهم می گوید محسوسات را می گوید (آنچه را دیده می گوید)

عیب نمایی آینه از روی خیرخواهی است نه به هدف تنقیص و ضربه زدن. در گفتن خجالت نمی کشد. عیب را که دید در حافظه نگه نداشته فراموش می کند تا مگر دوباره ببیند. به همه یکسان می گوید. هر بیشتر نزدیک شوی بهتر می گوید حال را می گوید نه گذشته یا آینده. آشکار و واضح می بیند (برای دیدن من کنجکاوی نمی کند) شرط دیدنش صافی صداقت است. همه وقت می گوید. همه را می بیند دوست و دشمن. یقین ترین چیزها را می گوید از نشان دادن خسته نمی شود. هیچ کس از آینه آزرده نمی شود. کمک به اصلاح می کند. اگر شکسته شد باز نشان می دهد. (به نقل از مرحوم حسن عرفان)

مَثَل‌هایی از پارسیان

اشاره

ص: ۴۷

مثل پنجه آفتاب

کنایه از آدم بسیار زیبا و دلریبا.

مثل آبی که روی آتش بریزند.

در موردی که بسیار سریع اثر کند مانند خوردن دارو برای بیمار و یا پاسخ ناامیدکننده ای در پاسخ به سؤالی کسی.

مثل اجل مُعلق

به ناگاه وارد شدن یا رسیدن.

مثل اینکه پی آتش آمده

بسیار عجله و شتاب دارد، هنوز نیامده می خواهد برگردد.

ص: ۴۹

مثل آب و آتش

به هم دانا و نادان کی بود خوش

کجا دمساز باشد آب و آتش (ناصر خسرو)

مثل جن و بسم الله

دو چیز یا دو کس که هرگز نزدیک هم نیایند و از یکدیگر فراری باشند.

مثل سیبی که از وسط نصف شده

دو چیز یا دو شخص که دقیقاً و کاملاً مثل هم باشند، شباهت فراوان دو چیز یا دو نفر.

مثل شیر مادر، پاک و حلال.

وقتی بخواهیم به حلال و پاک بودن مالی یا غذایی اشاره کنیم از این مثل استفاده می کنیم.

مثل قالی کرمان است؛ هر چه پا بخورد، بهتر می شود.

هنگامی که بخواهیم از نشاط و شادابی کسی تعریف کنیم که در این فشارهای زندگی، هنوز خم به ابرو نیاورده و پژمرده و پیر نشده و حتی هرروز نیز جوان تر و شاداب تر می شود از این مثل استفاده می کنیم. همانند قالی کرمان که هر چه رویش راه بروند محکم تر، بادوام تر و زیباتر می شود.

مثل کبک سرش را زیر برف کرده!

اشاره به آدم هایی است که عیب و نقص خود را نادیده می گیرند و گمان می کنند که دیگران هم عیب های آنان را نمی بینند و نیز هر وقت کسی چیزی به نفعش نباشد خودش را به کری و لالی و کوری می زند که گویا من نه دیدم نه شنیدم و نه گفتم.

مثل کشتی بی لنگر می ماند!

اشاره به کسی که ثابت قدم نیست و آرامش و سکون ندارد و هر لحظه به دنبال کاری یا کسی می رود. به تعبیری جز اصحاب باد است. باد به هر طرف وزید او هم همراه باد می شود.

مثل ماست مختار السلطنه است، نگاه کنی ماست است؛ بخری دوغ است؛ بخوری آب است.

در نگاه اول زیبا و مفید و مطلوب است ولی بعد معلوم می شود که دروغ و بی اساس بوده است.

مثل مار خوش خط و خال

کسی که ظاهری خوب و فریبنده اما باطنی زشت و پلید و بدذات دارد.

مثل شیر و شکر

آن چنان بامحبت و عشق به هم آمیخته اند که محو یکدیگر شدند.

مثل مرغ سرکنده

کلافه، بی آرام و قرار، پریشان و مضطرب.

مثل بازار شام

اشاره به بی نظمی و درهم بودن چیزی یا مکانی است.

مثل بازار مسگرها

وقتی جایی شلوغ و پر سروصدا باشد. به طوری که صدای نزدیک ترین کس را نشنوی از این مثل استفاده می کنند.

برای ساختن ظروف مسی نیاز به چکش کاری ظریف و زیاد است تا ظرف شکل و نقش و نگار گیرد.

مثل بند تَبان کوتاه است تا ول کنی در می رود.

برخی آدم ها نمی توانند یکجا باشند و دائم در حال حرکت و این طرف و آن طرف هستند؛ و معمولاً دنبال کارهای شخصی خود می روند و از زیر بار مسئولیت گروهی و جمعی فرار می کنند.

مثل پیاز هفت پوست دارد

آدم درون گرا و توداری است. از خودش کم تر حرف میزند و بسیار رازدان و مرموز است.

مثل سر که هفت ساله

بی نهایت ترش و بداخلاق و اخمو

مثل سیب زمینی

بی رگ و بی غیرت.

مثل ریگ ته جوی است.

جوی آب، هم سنگ دارد و هم آب. آب می گذرد و می رود؛ اما سنگ ریزه های ته آب باقی می ماند. اگر شخصی مدت ها درجایی یا در پست و موقعیتی باقی بماند؛ درحالی که اطرافیان او مدام تغییر کنند و بیایند و بروند از این مثل در مورد او استفاده می کنند. (۱)

مثل سوزن در انباره کاه!

هنگامی که یک شیء کوچک درجایی وسیع و شلوغ گم شود از این مثل استفاده می کنند و نیز به کم ارزش بودن یا کوچک بودن موضوعی در کنار موضوعات مهم تر به کار می رود.

در مثل مناقشه نیست

وقتی بخواهیم مطلبی را برای کسی روشن و آشکار کنیم از مثال استفاده می کنیم؛ و آن وقت مثل را می گوئیم تا اگر مثلی خوبی نرزد باشیم شنونده آن را به خود نگیرد و برداشت به خود نکند.

شکر که این نامه به پایان رسید

***

پیشتر از عمر به پایان رسید (نظامی)

ص: ۵۳

۱- فوت کوزه گری، ج ۲، ص ۹۱۲.

فوت کوزه گری، رحماندوست، مصطفی، انتشارت مدرسه، تهران، ۱۳۸۹.

احادیث تصویر و نمایشی، گروهی از نویسندگان، انتشارت قدس، قم، ۱۳۹۹.

مثل های آسمانی، اسعدی، علی، دارالحدیث، قم، ۱۳۸۳.

امثال و حکم دهخدا، علی اکبر، امیر کبیر، تهران، ۱۳۸۳.

پندها در تشابه ها و تفاوت ها، اکبری، محمود، انتشارت پیام مهدی، قم، ۱۳۸۶.

تمثیلات حجت الاسلام قرائتی، مرکز فرهنگی درس هایی از قرآن، تهران، ۱۳۸۳.

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه

اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

